

B86/07

19 december 1986

SPAANSE CP ZOEKT TOENADERING TOT ORTHODOXE CONCURRENT EN HERSTELT RELATIE MET PRAAG.

De Spaanse CP (PCE), ooit de partij die in de eurocommunistische stroming voorop ging bij het kritiseren van het orthodoxe communisme en bij het streven naar ideologische vernieuwing, lijkt de weg terug in te slaan. De partij zoekt op het ogenblik toenadering tot de PCPE, de groep die begin 1984 uit de PCE stapte omdat de aanhangers ervan vonden dat de PCE teveel afstand van Moskou en "het reeel bestaande socialisme" nam.

Illustratiever nog voor de gewijzigde houding van de PCE is het feit dat de partij enkele weken geleden de betrekkingen herstelde met de Tsjechoslowaakse CP. Zoals bekend, verbrak de PCE de relatie met Praag in 1968, na de beëindiging van het toenmalige hervormingsexperiment daar en behoorde zij tot de partijen die de sindsdien in Tsjechoslowakije tot stand gebrachte repressie het scherpst veroordeelden.

SPAANSE CP ZOEKT TOENADERING TOT ORTHODOXE CONCURRENT EN HERSTELT RELATIE MET PRAAG

De Spaanse CP (PCE), die in de jaren '70 en in het begin van de jaren '80 regelmatig voorop ging binnen de eurocommunistische stroming bij het kritiseren van het orthodoxe communisme en bij het zoeken naar ideologische vernieuwing, lijkt de weg terug in te slaan.

Allereerst zoekt de partij op het ogenblik toenadering tot de PCPE, de groep die in januari 1984 o.l.v. Ignacio GALLEGO uit de PCE stapte. Volgens GALLEGO c.s. nam de PCE zozeer afstand van het "zuivere" marxisme-leninisme en toonde zij zo weinig solidariteit met de Sowjet-Unie en de andere "socialistische" landen dat zij zichzelf als communistische partij diskwalificeerde. De PCPE wilde daartegenover het ware Spaanse communisme vertegenwoordigen.

Hoewel de CPSU van meet af aan haar instemming met deze zienswijze toonde en GALLEGO's initiatief steunde, bleef de Sowjetpartij toch ook met de PCE in gesprek. Tot hevige botsingen tussen PCPE en PCE kwam het evenmin, waarschijnlijk vooral niet omdat de PCE na het vertrek van GALLEGO en zijn groep, met een nieuwe reeks interne moeilijkheden te maken kreeg, nu rond haar oud-partijleider CARRILLO. Ook deze stapte tenslotte met een stel aanhangers uit de partij.

Begin van dit jaar kwam het tussen de drie groepen tot besprekingen over een eventuele samenwerking met het oog op de in juni te houden parlamentsverkiezingen. Kennelijk verliep dat beter tussen de PCE en de PCPE dan met CARRILLO's groep. Dat was opmerkelijk omdat juist tussen de PCE en de PCPE de grootste ideologische tegenstellingen geacht werden te bestaan. Het uiteindelijke resultaat van een en ander was de oprichting van Verenigd Links, een verkiezingscombinatie waarin PCE en PCPE, plus een aantal niet-communistische groepen elkaar vonden. CARRILLO's groep, die tenslotte niet aan de combinatie meedeed maar die zelfstandig de verkiezingen inging, behaalde geen zetel. Verenigd Links kreeg er 7.*

Al tijdens die besprekingen over electorale samenwerking, zo meldde het PCE-blad Mundo Obrero eind oktober, kwam ook de vraag aan de orde hoe de eenheid tussen de beide partijen kon worden hersteld.

Inmiddels is er een werkgroep gevormd en deze heeft al vastgesteld dat, opnieuw volgens Mundo Obrero, de punten van overeenstemming tussen de beide partijen "aanzienlijk" zijn. Of het inderdaad op afzienbare termijn tot een werkelijke fusie tussen PCE en PCPE zal komen, moet natuurlijk worden afgewacht. Het is de bedoeling van de twee om de zaken tijdens een nog te houden speciale bijeenkomst nader te bespreken. Intussen zullen beide partijen, zo hebben zij afgesproken, alvast zoveel mogelijk samenwerken op het gebied van de vredesstrijd en op vakbondsgebied.

Illustratiever nog voor de manier waarop de PCE zich op het ogenblik aan het herorienteren is, is het herstel van de in 1986 verbroken relatie met de Tsjechoslowaakse CP. Dat kreeg z'n beslag tijdens het bezoek dat een PCE-delegatie van 20 tot 24 oktober aan Praag bracht.

De betekenis van dit herstel moet gezien worden tegen de achtergrond van de scherpe kritiek die de PCE altijd heeft uitgeoefend, eerst op de inval van WP-troepen in Tsjechoslowakije in 1968 waardoor het vernieuwingsexperiment daar werd afgebroken en vervolgens op de repressie die sindsdien de politieke situatie in dat land heeft bepaald.

---

*SBP-Focus B86/06, 10 september 1986

Deze kritiek van de PCE leidde verschillende malen tot forse aanvaringen tussen de Spaanse en de Tsjechoslowaakse CP. Van Tsjechoslowaakse kant was het daarbij m.n. een figuur als Vasil BILAK, een orthodoxe scherpslijper en een van de belangrijkste drijvende krachten achter de sinds 1968 door Praag bedreven interne repressie, die een aantal malen keiharde ideologische tackles op de PCE uitvoerde.

Bij diezelfde BILAK diende de PCE-delegatie zich nu te vervoegen voor de besprekingen over het herstel van de relatie. Hoewel dat formeel gezien niet anders kon - BILAK is behalve presidiumlid van de CP-Tsjechoslowakije ook CC-secretaris met de eerste verantwoordelijkheid voor de relaties met de zusterpartijen - maakt juist deze omstandigheid duidelijk op welke manier de bordjes in het conflict tussen de beide partijen verhangen zijn. Een en ander krijgt nog extra relief als men bedenkt dat de kopstukken die destijds namens de PCE de polemieken tegen Praag voerden - CARRILLO, AZCARATE e.a. - inmiddels hun posities en zelfs hun lidmaatschap van de PCE verloren hebben. Dat het de PCE was die is bijgedraaid, blijkt trouwens ook uit de formulering van het bericht dat het herstel van de relatie bekend maakte. In dat bericht wordt nl. uitdrukkelijk vermeld dat dit herstel op verzoek van de PCE plaatsvond en dat het om een relatie ging die "door de PCE in 1968 eenzijdig (was) verbroken".

Als hoofdmotief voor de nu tot stand gekomen toenadering noemde het bericht "de in de huidige complexe internationale situatie steeds toenemende noodzaak" tot "samenwerking tussen de progressieve, vredelievende krachten, in het bijzonder tussen alle communistische partijen, in de strijd voor het verhinderen van een nucleaire catastrofe, voor het versterken van de vrede en voor het bereiken van sociale vooruitgang en socialisme".

Hierbij valt aan te tekenen dat nog maar een aantal jaren geleden het leggen van een verband tussen Tsjechoslowakije, resp. de Tsjechoslowaakse CP en begrippen als "progressief", "sociale vooruitgang" en "socialisme" tot uiterst kritische reacties van de PCE zou hebben geleid. Die tijd is kennelijk voorbij.